

PARLAGFŰ

A kormány [T/9715.](#) számú törvényjavaslatával módosítani kívánja az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletről szóló, 2008. évi XLVI. törvényt. Jelen Infojegyzet ehhez kapcsolódóan mutatja be a parlagfű jellegzetességeit, az általa okozott károkat, a vele kapcsolatos hazai és uniós szabályozást, tagállami példákat.

- A fészekvirágzatúak családjába tartozó növény magjai március és május között kezdenek csírázni. Virágporát július végétől augusztus végéig szórja, de a lakosság pollenterhelése akár a fagyokig is eltarthat ([Chen, K.-W., et al., 2018](#)). Magjai 30–40 évig is megőrzik csíráképességüket, pollenszemcséi több száz kilométerre is eljuthatnak ([index.hu, 2024. augusztus 16.](#)).
- Az [invazív faj](#) leginkább emberi tevékenységhez kötődő területeken, például utak mentén, építkezéseken és mezőgazdasági területeken terjed.
- Az Európában leggyakoribb fajok mellett (*Ambrosia artemisiifolia*; *Ambrosia psyllostachia*; *Ambrosia trifida*), Magyarországon 2020-ban megjelent egy ritka változat is, az *Ambrosia artemisiifolia* var. *artemisiifolia*, melynek virágzása már június első napjaiban elkezdődhet ([Nébih, 2020](#)).
- A parlagfű pollenhelyzetéről a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyászati Központ weboldalán található [pollenjelentés](#) ad tájékoztatást, amely a hazai [Aerobiológiai Hálózat](#) adatai alapján készül, parlagfűszezonban napi frissítéssel. Ennek része a [Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer](#) térképe, amely a parlagfű pollen becsült, országos eloszlásáról ad információt.

Az elmúlt évtizedekben Európában folyamatosan emelkedett az allergiás megbetegedések száma, különösen a légúti allergiáké. Jelenleg az európai lakosság mintegy 12 százaléka szenved a pollenek által kiváltott allergiás betegségekben ([Stoian et al., 2024](#)). A legjelentősebb légúti allergén a parlagfű, amely Franciaország, Olaszország mellett, főként a Kárpát-medencében okoz komoly problémát. Hazánk parlagfű szempontjából Európa legfertőzöttebb országa. A gyomnövény okozta allergia a lakosság mintegy 20 százalékát érinti. Előrejelzések szerint Európában a század közepére a parlagfű-allergiások száma 33 millióról 77 millióra nőhet ([Lake IR et al., 2016](#)). Az allergia kialakulásának nem kiváltó, de súlyosbító tényezője a klímaváltozás. A felmelegedés miatt a parlagfű korábban virágzik, vegetációs időszaka hosszabbra nyúlik, és több pollent termel ([vg.hu, 2024. április 8.](#)). A gyomnövény visszaszorításával közegészségügyi és jelentős gazdasági károk is megelőzhetőek.

ELTERJEDÉSE ÉS KÖZEGÉSZSÉGIÜGYI HATÁSAI

Az Észak-Amerikából származó parlagfű 1863-ban bukkant fel Németország Brandenburg tartományában. Magyarországon az 1920-as években észlelték először Somogy megyében. Az 1970-es évekig nem okozott számottevő allergiás tünetet. Mára a létező 350 gyomnövény közül a legelterjedtebb, főként az ország délnyugati (Somogy és Baranya vármegye) és keleti, délkeleti területei fertőzöttek (Szabolcs-Szatmár-Bereg és Csongrád-Csanád vármegye) ([honvedelem.hu, 2008. augusztus 18.](#)). Európában jelenleg a franciaországi Rajna-völgy, az északolaszországi Pó-síkság és a Kárpát-medence a három legfertőzöttebb régió. Hazánk mellett Ausztria és Szlovákia érintett, de Szerbia, Románia és Ukrajna is komoly fertőzési veszéllyel néz szembe ([origo.hu, 2019. október 6.](#)). Magyarországon 2,5 millióan szenvednek allergiás tünetektől. A parlagfű allergiások aránya a lakoságon belül 17 százalék ([Szigeti et al., 2021](#)). A panaszok (az orr- és szájnyálkahártya viszketés, orrfolyás, tüsszögés, szemviszketés, torokirritáció) már napi átlagos 30 db/m³ pollenkoncentráció esetén jelentkeznek. 999 db/m³-nél a heveny tünetek komoly életminőség-romlással járnak. A parlagfűre érzékenyek közel egynegyedénél asztmás tünetek is megfigyelhetők.

A panaszok egy 2016-ban megjelent spanyol tanulmány szerint 21 százalékkal csökkentik a lakosság munkavégzésének hatékonyságát ([Roger, A et al., 2016](#)).

A PARLAGFŰ OKOZTA KÁROK

Közegészségügyi károk

A Nemzetközi Mezőgazdasági és Biotudományi Központ ([CABI](#)) számításai szerint a parlagfűallergiával kapcsolatos éves gazdasági költség Európában 7,4 milliárd euró, ([CABI, 2020](#)), mely magába foglalja a betegek gyógyszeres és sürgősségi kórházi kezelésének, a munkából való kiesésének és a parlagfű elleni védekezésnek a költségeit. Ugyanez a magyar gazdaság számára mintegy 400–500 milliárd forintnyi kiadást jelent ([economix.hu, 2024. szeptember 20.](#)). Hazánkban a szezonális gyógyszerköltség körülbelül 35–40 ezer forint/fő. Ez egészülhet ki a betegállományba került személy kórházi kezelésének költségével. 2012-ben mintegy 10 milliárd forintot tett ki a parlagfű-allergia kezelésére szükséges gyógyszerek költsége. A kapcsolódó egyéb költségekkel (kieső munkaidő, orvosi ellátás) a nemzetgazdaságot érő kár 30–35 milliárd forint volt ([kodpiskalo.hu, 2012. január 29.](#)), 2020-ban a lakosság éves gyógyszerkiadása valamint orvosi ellátásának költsége elérte a 80–100 milliárd forintot ([vg.hu, 2020. szeptember 2.](#)). A közegészségügyi költségek mellett a mezőgazdaságban jelentkező károk kompenzálása, illetve azok kivédése okoz kiadást a költségvetés számára.

Mezőgazdasági károk

A parlagfű az őshonos növényekkel versenyezve csökkenti a biológiai sokféleséget ([anses.fr, 2024. február 22.](#)). A mezőgazdasági területeken szőnyeget képezve szívja el a többi növény elől a tápanyagot és a vizet ([Zsigó, 2015](#)). Ezt súlyosbítja, hogy a parlagfű képes allelopatikus vegyi anyagokat termelni, amelyek gátolhatják a környező növények növekedését ([Lehoczky et al., 2011](#)). Területfoglalásával átlagosan mintegy 25–40 százalékos termés kiesést okoz ([Knolmajer et al., 2024](#)). A kifejlő-

dött gyomnövény betegségek, kártevők élőhelyeként szolgál, a betakarítás során pedig fizikai akadályt képezhet. Az invazív faj Európában különösen a napraforgó, a kukorica és a szója kultúrákban okoz kárt. Osztrák kutatók arról számoltak be, hogy négyzetméterenként egyetlen parlagfű a szója terméshozamát 18 százalékkal csökkentette ([Hall RM et al., 2021](#)). Franciaországban a cirok, kukorica kultúrákban a parlagfű jelenléte 20–80 százalékos termésvesztéssel járt ([agri-lyonnaise.top, 2023 december 21.](#)). A parlagfű Magyarországon a legnagyobb problémát a tavaszi vetésű, széles sorközü kultúrákban okozza. Varga és munkatársai ([2006](#)) a parlagfű és a napraforgó közötti versenyt vizsgálták. Eredményeik szerint a napraforgó termésmennyisége 37 százalékkal csökkent. 2018-ban hazánkban a parlagfű elleni védekezési feladatokra 44,6 millió forint áll rendelkezésre ([origo.hu, 2019. október 6.](#)).

A PARLAGFŰ ELLENI VÉDEKEZÉS

A parlagfű elleni védekezési módok alkalmazását minden esetben a virágzás előtt kell megkezdeni, amikor a pollenszórás még nem kezdődött meg. A már megjelent gyomnövény esetén a kaszálás és a vegyszeres gyomirtás jelenthet megoldást. Általában három kaszálással már kiirtható a területről. A vegyszeres védekezés a korai növekedési fázisban hatásos, és legkésőbb a parlagfű 10 cm-es állapotáig el kell végezni ([Nébih Tájékoztató](#)). A kémiai védekezés alternatívája a biológiai védekezés. A Kecskeméti Kertészeti Főiskolai Kar kutatóinak 2020-ban megjelent tanulmányában olyan bioherbicidről számoltak be, amely gátlóanyaga segítségével elpusztította a parlagfűvet, majd visszaállt a parcellákon a természetes növénytakaró ([Pölös et al., 2015](#)). A biológiai védekezésben ígéretesnek tűnik a parlagfű olajosbogár (*Ophraella Communis*) bevetése, melynek tesztelését a Nébih és az ELTE ATK Növényvédelmi Intézete közösen végzi ([Nébih, 2021](#)). Ausztrál kutatók ugyanakkor a napraforgóra nézve veszélyesnek ítélik a bogár elterjesztését ([BBC, 2020](#)).

HAZAI JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Hazánkban már a '90-es években nyilvánvalóvá vált, hogy komoly küzdelemre kell felkészülni a parlagfű ellen. 1992 óta elindult a pollenmonitorozás, 1996-ban pedig a belügy-, munkaügyi, népjóléti és környezetvédelmi miniszterek közösen hívták fel az önkormányzatokat a parlagfű-allergia megelőzésére és a parlagfű-mentesítés fontosságára (origo.hu, [2019. október 6.](http://2019.oktobar.6)). Az 1997 és 1999 közötti, széleskörű szakmai együttműködés eredményeképpen 2000-ben akcióprogram indult el a parlagfűmentesítésre vonatkozóan ([Huff, 2023](http://Huff.2023)).

A jogi szabályozás mérföldköve **Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény** (továbbiakban: Éltv.), valamint az ehhez kapcsolódó [221/2008. \(VIII. 30.\) Korm. rendelet](http://221/2008.VIII.30) megalkotása volt, mely hatékonyabb jogi eszközöket kívánt biztosítani a parlagfű elleni küzdelemhez. A törvény értelmében a földhasználó köteles megakadályozni az ingatlanon a parlagfű virágbimbójának kialakulását, és ezt az állapotot a vegetációs időszak végéig fenntartani. Közérdekű védekezés rendelhető el, ha az adott területen a kultúrnövény tőszáma nem éri el az agronómiailag indokolt tőszám 50 százalékát és a parlagfűvel borítottság a 30 százalékot meghaladja. A jogszabály betartásának ellenőrzése érdekében a hatóság helyszíni szemlét tart. Ennek elvégzése külterületen a **kormányhivatal**, belterületen a **jegyző** feladatkörébe tartozik. A termelők a gyommentesítéssel kapcsolatos szakmai információkért a [Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalhoz](http://Nemzeti.Elelmiszerlanc-biztonsagi.Hivatalhoz) fordulhatnak.

A parlagfű elleni fellépés következő mérföldköve Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervéről (továbbiakban: Akcióterv) szóló [1230/2012. \(VII. 6.\) Korm. határozat](http://1230/2012.VII.6) volt, mely kimondta, hogy: „*Elengedhetetlen cél a parlagfű pollenterhelés monitorozása és ennek érdekében az ÁNTSZ Aerobiológia Hálózat működtetése. Erre való tekintettel fenn kell tartani és fejleszteni kell a pollenmonitorozó hálózatot, valamint fenn*

kell tartani, illetve javítani kell a polleninformációs szolgáltatást.” ([Nemzeti Népegészségügyi Központ, 2021](http://Nemzeti.Nepegeszseg-ugyi.Kozpont,2021)).

A 2012–2020 közötti időszakra szóló Akcióterv célja volt felkészíteni a gazdákat a parlagfű elleni védekezésre, meghatározni a szükséges intézkedéseket és a végrehajtásért felelős szereplőket. Az Akcióterv el kívánta érni, hogy a szankciók alkalmazása ösztönzőleg hasson az önkéntes jogkövető magatartás kialakítására ([parlament.hu, 2018](http://parlament.hu,2018)). Mindennek ellenére az [Allami Számvevőszék 2017. évi jelentésében](http://Allami.Számvevőszék.2017.évi.jelentésében) elmarasztalta a védekezés rendszerét. Eredménytelensége miatt szükségesnek látszott a jogszabályok szigorítása. Erre 2019-ben került sor, amelynek értelmében a földhasználók már nem csupán a vegetációs időszakban, hanem **egész évben kötelesek megakadályozni**, hogy a parlagfű virágbimbós állapotig eljusson (Nébih). A törvény 2021. június 5-i módosítása szerint pedig, ha egy területen a gyomnövényfertőzöttség meghaladja a 30 százalékot, a kultúrnövény **tőszámától függetlenül** életbe lép a kaszálási kötelezettség ([mezohir.hu, 2021. szeptember 23.](http://mezohir.hu,2021.szeptember.23)).

A védekezés elmaradása esetén a hatóság által kivethető bírság a fertőzött terület nagyságától és a gyomok sűrűségétől függően 15 ezer és 5 millió forint között mozoghat. Ha a bírság megfizetésére kötelezett személy az értesítés kézhezvételét követően 30 napon belül nem tesz eleget az előírásoknak, az illetékes önkormányzat a zártkerti ingatlant egy évre szociális földprogramba is bevonhatja. A hatóságok rendszeresen ellenőrzik a földterületeket. Emellett a lakosság is bejelentést tehet a [Parlagfű Bejelentő Rendszeren](http://Parlagfű.Bejelentő.Rendszeren) keresztül, ami közvetlenül eljut az illetékes hatóságokhoz.

UNIÓS SZABÁLYOZÁS

Az Európai Parlament és a Tanács 1143/2014/EU (2014. október 22.) idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló rendelete nem említi az inváziós fajok között a parlagfűvet. Jóllehet, a korábbi, Környezetvédelemért, az óceánokért és

a halászatért felelős európai biztos, Virginijus Sinkevičius már 2021-ben javasolta a felvételét a listára, a [Bizottság](#) kellő bizonyítékok hiányában [a javaslatot elvetette](#). Tagállami szinten azonban lehetőség van jogszabályban rögzíteni az invazív fajokat és kezelésük módját. Az Európai Unióban a parlagfű elleni védekezéssel kapcsolatban, egyetlen irányelvet leszámítva, nincs átfogó szabályozás. A [2002/32/EK irányelv](#) meghatározza a parlagfű magvak maximális megengedett szintjét az állati takarmányozásra szánt termékekben (általában 50 mg/kg). Az irányelv 2012. január 1-jei hatályba lépése óta több parlagfű bejelentés érkezett a [RASFF](#) (Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Gyorsriasztási Rendszer) révén. A RASFF biztosítja a tagállamok közötti gyors információcserét, lehetővé téve az élelmiszerláncból származó közegészségügyi kockázatokra való azonnali reagálást. A rendszer közvetve járul hozzá a parlagfű terjedésének megakadályozásához.

A SZABÁLYOZÁS TAGÁLLAMI PÉLDÁI

Franciaország

A francia jogalkotás sem hagyta figyelmen kívül a parlagfűproblémát. 2017-ben a parlagfű is felkerült a közegészségügyi törvénykönyvben szereplő, emberi egészségre veszélyes fajok listájára ([CSP](#)). A 2017. április 26-án megjelent rendelet [Az egészségre káros növényfajok elleni védekezésről](#), szigorúan tiltja a parlagfű három fajtájának behurcolását, szállítását, felhasználását, valamint forgalmazását. A szabályok megsértése pénzbírsággal jár ([450–750](#) euró). Azokban a megyékben, ahol a parlagfű jelen van vagy várhatóan megjelenik, [prefektusi rendeletek írják elő](#) a szükséges

intézkedéseket. Ezek elmulasztása a földhasználókra nézve [nem jár szankcióval](#).

Ausztria

Ausztriában nincs nemzeti szintű jogszabály a parlagfű elleni védekezésre vonatkozóan. Ennek oka, hogy az invazív faj elsősorban az ország keleti felén terjedt el. A tartományok közül először és egyedülként született meg a [Burgenlandi parlagfű elleni védekezésről szóló törvény](#) 2021 júniusában. E szerint az ingatlan tulajdonosa köteles biztosítani az ingatlan parlagfűmentességét, és ennek költségeit maga viseli. A védekezés elmulasztása akár 3000 eurós bírsággal is sújtható. Az önkormányzatok parlagfű-felelősöket neveznek ki, akiknek jelentéstételi kötelezettségük van a fertőzöttségről a kormányhivatal koordinációs központja felé. A törvény szerinti, hivatalos bejelentési platform a 2017 óta működő [Parlagfű Kereső](#) alkalmazás ([Dirr et al., 2023](#)).

Olaszország

Az országban nemzeti szinten sem jogi, sem szervezeti keret nincs a parlagfű ellenőrzésére és felszámolására vonatkozóan. A fertőzöttség mértékétől függően az egyes régiókban a helyi hatóságok intézkednek a védekezés érdekében. Lombardia, az ország legszennyezettebb régiója, először [1999-ben hozott határozatot](#) a parlagfűre vonatkozó intézkedésekről. Ezt követően a polgármesterek évente [rendeleteket](#) adnak ki a földtulajdonosok kötelezettségeire vonatkozóan (májustól a növény jelenlétének feltérképezése, elterjedésének megakadályozása, legalább háromszori kaszálás). A kötelezettségek elmulasztása a terület nagyságától függően [50 és 500 euró](#) közötti összeggel büntethető.

Források:

- [2008. évi XLVI. törvény](#) az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletről.
- Az Európai Parlament és a Tanács [2002/32/EK irányelve](#) (2002. május 7.) a takarmányban előforduló nemkívánatos anyagokról.
- Védekezés a parlagfű és az egyéb gyomnövények ellen. [Nébih, 2020. június 4.](#)

Készítette: Dr. Hantos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Telefon: (1) 441-6486